

spomenute težnje. Provjeravanja njihovih značenja u našim rječnicima pokazuju da se ni u jednom ne razlikuju, a u nekim je dužini dana izrazita prednost. Tako je u Vukovu i Ristić-Kangrginu duljina upućena na dužinu: u novom su Pravopisu zabilježene obje ravnopravno, ali je u pravopisnu terminologiju uzeta samo dužina. U tome se očituje prva težnja.

Izuzetak je od toga jedino Benešićev Hrvatsko-poljski rječnik gdje obje nisu prevedene potpuno jednako:

»duljina ž długość, rozciągłość, trwanie«
»dużina ž długość, p duljina«.

Kako długość znači 'dužina' ili 'duljina', a rozciągłość 'protegnutost, produljenost', trwanie 'trajanje' (p znači patrz = gledaj, vidi), to im je i ovdje značenje isto, samo što u prenesenu značenju Benešić daje riječi duljina prednost. Iako razlika nije potpuna, ipak u njoj zapažamo drugu težnju.

Do punog izražaja druga je težnja došla u geometriji. U Enciklopediji Leksikografskoga zavoda dužina i duljina terminološki se razlikuju:

»DUŽINA, u geometriji, dio pravca omeđen sa dvije točke, odnosno pravolinijska spojnica dviju točaka.«

»DULJINA, l. d. neke dužine njena je veličina izražena brojem mjernih jedinica sadržanih u njoj.

2. D. luka krivulje duljina je one dužine, na koju se može izravnati taj luk.«

Samo ovdje valja upozoriti da ta razlika nije obavezna za književni jezik u užem, općenitijem značenju, dakle na području gdje se riječi upotrebljavaju u svom bližem značenju. U geometriji je ta razlika nastala zbog terminoloških potreba. Učinjena je svjesno i samovoljno (moglo je biti i obratno: »dužina neke duljine«), značenja se ne mogu unaprijed odrediti nego treba naučiti definiciju, i vrijede samo za tu struku. To je tzv. dalje značenje riječi. Svaka struka za svoje terminološke potrebe može riječima književnoga jezika davati posebna značenja, ali time se već prelaze okviri općega književnoga jezika. Karakteristično je da tu razliku ne bilježe ni najnoviji rječnici, a kad bi je i bilježili, morali bi dodati *geom.* ili *mat.*

Za opći književni jezik važno je i ovo: da bismo dobro prosudili koju jezičnu pojavu, ne smijemo promatrati izolirano nego zajedno u njezinoj vezi s drugim oblicima u jeziku, ovdje s gledišta tvorbe. Budući da su obje riječi postale od pridjeva *dug*, a komparativi su toga pridjeva *duži* i *dulji*, oba jednako opravdana, jednako pravilna i podjednako u upotrebi, ne može se, po mojem čvrstom mišljenju, napraviti razlika između *duljine* i *dužine*. To bi uvijek, dok su komparativi *dulji* i *duži* ravnopravni, imalo pečat umjetne tvorevine ili terminološki uvjetovane razlike. Stilska je razlika tako neznatna, sastoji se samo u razlici glasova *lj* i *ž*, da rijetko gdje može biti iskorištena, tek možda u kojoj pjesmi, i to bez znatnijega utjecaja na njenu vrijednost. S druge pak strane nemamo nikakvih razloga da duljinu progonimo, premda je dužina više u skladu sa sustavnom tvorbom.

Kao zaključak može se na pitanje odgovoriti da je dužina i duljina (dana) isto, a općenito ovo: tko ima razloga da upotrijebi jednu ili drugu, neka upotrebljava koju želi, a komu je svejedno, a ipak se pita koju će upotrebljavati, neka upotrebljava dužinu.

Stjepan Babić

ENKLITIKA IZMEĐU IMENA I PREZIMENA

Čovjek kojemu je hrvatskosrpski materinski jezik nema s upotrebom enklitika većih neprilika. Ipak, njihov smještaj nije bez ikakvih teškoća zbog prirode samih enklitika. O tome se češće raspravljalo, pa i u ovom časopisu (1, 10—18, 2, 149—150, 5, 14—16), zato ćemo se sada osvrnuti na posebno pitanje. Jedan je čitalac zapazio u prijevodu Tolstojeva djela »Djetinjstvo, dječastvo i mladost« (MH, Zagreb, 1961, preveo Malik Mulić) da enklitika rastavlja ime od prezimena: *Natalija je Savišna dva mjeseca bolovala* (104) — *Karlo se Ivanič u posljednje vrijeme držao prema nama nekako osobito hladno* (131) — *Karlo se Ivanič nalaktio na stolić* (132) — *Karla sam Ivaniča volio* (159) — *Petar se Uasiljevič zarekao* (301). Pita, nije li to pogrešno.